

Motion till riksdagen

1987/88:Jo811

av Sven Munke (m)

om miljöpolis

Tillsynen enligt miljöskyddslagen anses allmänt vara mycket dålig och en av de viktigaste orsakerna till att miljövården i Sverige inte fungerar. Ett av skälen är dåliga resurser. Nuvarande miljöskyddsorganisation består av ca 200 handläggare för provning och tillsyn enligt miljöskyddslagen med drygt 15 000 anläggningar. I genomsnitt görs ett besök vart femte år per anläggning. Det skall jämföras med bilprovningens 2 200 anställda som besiktigar varje bil 1,3 gånger per år. Statens anläggningsprovning genomförs i snitt 0,9 besiktningar per år. Miljö- och hälsoskyddsnämnderna besöker livsmedelsanläggningar i snitt 1,0 gång per år. Det är därför uppenbart att kraftigt ökade resurser behövs för att få fullgod tillsyn.

Ett annat skäl till den dåliga tillsynen är tillsynsmyndigheternas kluvenhet i samband med tillsynen. Länsstyrelsen skall t. ex. främja näringslivet i regionen och samtidigt kontrollera att det inte riskerar miljön. På många länsstyrelser har detta vållat konflikter och problem. I förarbetena till miljöskyddslagen poängteras att tillsynsmyndigheterna skall samarbeta med företagen, att rådgivning skall vara en huvuduppgift och att tillsynsmyndigheterna bör inrikta sig på att söka nå frivilliga lösningar. Många miljömål har medfört friande dom på grund av att myndigheterna visar "förstående attityd" vid sina tillsynskontakter under tiden överträdelserna skedde. Oanmälda inspektioner förekommer nästan inte och det är därför sällan som överraskande överträdelser upptäcks då företaget flera dagar i förväg blivit varskott om besöket. I några fall har JO granskat tillsynsmyndigheternas agerande i åtalsfrågor de senaste åren och då bl. a. slagit fast "att den omständigheten att samarbetsklimatet mellan länsstyrelsen och vederbörande företag kan komma att försämrats av en åtalsanmälan inte är ett godtagbart skäl för att underlåta att agera i åtalsfrågan".

Utredningen Bättre miljöskydd I (SOU 1978:80) konstaterade redan 1978 appropå argumenten mot att införa miljöskyddsavgift: "En fråga som väckts är om samarbetet mellan tillsynsmyndigheter och utövare av miljöfarlig verksamhet skulle påverkas negativt om ett system med miljöskyddsavgift införs." "I en del fall är missförstånden alldeles klara." "Allvarigare är det när man vidhåller påståendet i fullt medvetande om vad en miljöskyddsavgift är. Om ett sådant påstående vore riktigt skulle det innebära att *ett bra förhållande mellan utövare och tillsynsmyndighet bara kan existera om myndigheten ser mellan fingrarna med överträdelser*". Den attityden är tyvärr för utbredd.

Utredningen för en bättre miljö (SOU 1987:32) förslår att tillsynen skall förbättras genom att företagens egenkontroll ökas och att myndigheterna

skall syssla med s. k. systemkontroll dvs. bläddra i företagens egna rapporter om utsläppen. Utredningen som jämför miljöskyddstillsynen med bilbesiktningen borde i konsekvensens namn föreslå att bilägare själva besiktigar sina bilar och att Svensk Bilprovnings personal sysslade med att granska insända besiktningsprotokoll, s. k. systemkontroll. En riktigare konsekvens av jämförelsen borde dock vara att miljöskyddstillsynen byggdes ut för effektiv myndighetskontroll med täta oaviserade inspektioner och mätningar.

Tillsynsorganisationen behöver enligt min mening förstärkas med en miljöpolis som enbart har kontrollerande uppgifter och gör täta oanmälda inspektioner och har till sitt förfogande ett kvalificerat provtagnings- och analyslaboratorium. Genom en kraftigt förstärkt extern kontroll, genom inspektioner och provtagning på företagen och i omgivningen kan miljöskyddstillsynen radikalt förbättras. Miljöpolisen borde kunna bli effektiv om den inte behöver syssla med en mängd pappersarbete i samband med prövning och rådgivning till företagen. Tillsynen av farligt gods som nu är av ytterst blygsam omfattning borde också kunna skötas av miljöpolisen.

Hemställan

Med stöd av det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag om inrättande av miljöpolis som förstärkning av den nuvarande tillsynsorganisationen.

Stockholm den 25 januari 1988

Sven Munke (m)

Mot. 1987/88

Jo811